

Raadsvoorstel

Onderwerp: Kadernota begroting 2023
Datum: 7 september 2022
Agendapunt: 6
Behandeling: Besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder E. Dijkhuis
Steller: Peter Meijer: p.meijer@hethogeland.nl
Zaaknummer: Z.HHL.062200

1. Samenvatting

In verband met de vele onzekerheden rondom o.a. het gemeentefonds en de start van een nieuwe collegeperiode, leggen wij u dit jaar een afzonderlijke kadernota voor. De kaderstelling voor de begroting 2023 wordt aan uw raad voorgelegd met een positief saldo voor de jaren 2023 tot en met 2025. Door de vele onzekerheden omtrent het gemeentefonds in 2026 ziet u hier een fors tekort ontstaan. Wij vinden het gezien deze onzekerheden niet verstandig in dit stadium aan te sturen op een sluitend meerjarenperspectief in het laatste jaar.

Deze nota is de kaderstelling voor de begroting 2023. Met de kadernota krijgt u een beeld van het financieel perspectief en doen wij voorstellen die het uitgangspunt vormen voor de opstelling van de begroting 2023.

De behandeling in uw raad staat geagendeerd voor 7 september 2022.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Wij stellen u voor:

- Kennis te nemen van de Kadernota voor de Begroting 2023;
- De kaders en uitgangspunten voor de opstelling van de Begroting 2023 vast te stellen.

3. Inleiding

Onlangs heeft u de eerste bestuursrapportage vastgesteld. Hierin heeft u diverse uitzettingen kunnen zien met gevolgen voor ons meerjarig perspectief en daarmee dus ook voor de kaderstelling voor de begroting 2023. Naast deze structurele mutaties, zijn er ook ontwikkelingen en ambities die naar onze mening een plek in de begroting moeten krijgen, maar wel voor een deel afweegbaar zijn. Deze ontwikkelingen vindt u terug in de voorliggende kaderstelling. Overigens is het goed te melden dat de financiën voor de beschreven ontwikkelingen met deze nota nog niet beschikbaar worden gesteld. Dat zal pas plaatsvinden bij de vaststelling van de begroting 2023.

De beschreven ontwikkelingen en ambities in deze nota zijn op te splitsen in een deel dat noodzakelijkerwijs moet en een deel met afweegbare voorstellen. Deze afweegbare voorstellen zullen samen met de ambities die zijn opgenomen in het coalitieakkoord betrokken moeten worden bij de opstelling van de begroting 2023. In deze kadernota geven we aan op welke wijze wij met deze ontwikkelingen willen omgaan, om zodoende met u te

bespreken of u onze denkrichting onderschrijft. De standpunten van uw raad worden betrokken bij de opstelling van de begroting 2023.

Geconcludeerd kan worden dat er grote (financiële) opgaven voor de komende begrotingen ligt. Dat vraagt bestuurlijke en politieke keuzes. Wij willen u daarom in deze kaderstelling meenemen in de dilemma's die op tafel liggen. Daarbij doen wij u voorstellen over hoe we daar mee om denken te gaan.

In de eerste bestuursrapportage hebben wij u een beeld geschetst van de ontwikkelingen voor het huidige boekjaar. Deze effecten zijn deels incidenteel van aard, maar voor een groot deel ook structureel. Het structurele deel is uiteraard van grote invloed op ons meerjarig financieel perspectief. In deze kadernota schetsen wij dit perspectief en de dilemma's die daarbij voor liggen.

4. Financieel perspectief

Het startpunt voor de kaderstelling is uiteraard het meerjarig perspectief zoals dat bij de eerste bestuursrapportage door uw raad is vastgesteld. Daarbij richten we ons op de jaren 2023 e.v. In onderstaand overzicht ziet u het vastgestelde verloop, dat oploopt van een minimaal overschot in 2022 tot een tekort van ruim € 1,5 miljoen in 2025. De door u vastgestelde begrotingswijzigingen in 2022 hadden allen een incidenteel effect, of werden gedekt door externe financiering. Deze beïnvloeden het structurele begrotingssaldo voor de komende jaren vooralsnog dus niet.

Verloop meerjarig perspectief					
Bedragen x €1.000,-	2022	2023	2024	2025	2026
Huidig perspectief	1.430	5	520	940	nmb
Effecten 1e bestuursrapportage 2022	-1.407	-2.395	-2.469	-2.470	-2.545
Bijgesteld perspectief	23	-2.390	-1.949	-1.530	NNB

Uiteraard kunt u de bovenstaande saldi niet los zien van de grote omvang van de opgenomen taakstellingen in de begroting 2022.

5. Effecten kadernota

In de voorliggende kaders hebben wij als eerste een doorrekening opgenomen van de effecten van de meicirculaire, betreffende het gemeentefonds. Deze laat met name voor de jaren tot en met 2025 een fors accres zien. Dit als gevolg van het regeerakkoord van het rijk. Voor het jaar 2026 ziet u echter een enorme terugval in de inkomsten. Dat heeft een drietal oorzaken. Het accres in voor dit jaar vastgekleit op het niveau van 2022, de opschalingskorting is vanaf dat jaar nog niet geschrappt en als laatste werken de gevolgen van het nieuwe verdeelmodel door in een lager aandeel in het fonds voor onze gemeente.

Ook hebben we structurele ruimte gezocht voor het onderhoud van onze openbare ruimte en onze gebouwen. U heeft op de diverse terreinen onderhoudsplannen vastgesteld. Het was door de beperkte financiële ruimte in de begroting 2022 niet mogelijk om alle benodigde middelen voor de uitvoering van deze plannen te begroten. In de begroting 2023 willen we stapsgewijs toegroeien naar de omvang van de budgetten die op basis van de plannen nodig zijn.

Onlangs is het coalitieakkoord 'Samen Bouwen' vastgesteld. Hierin zijn diverse grote opgaven voor de komende jaren opgenomen. Deze opgaven willen we de komende jaren oppakken in programmatische vorm. Dekking voorzien wij in de bij de jaarstukken gevormde

reserve 'Opgaven 2022-2026'. Wanneer op basis van deze programma's op termijn meer duidelijkheid ontstaat over de structurele effecten, dan zullen deze ook structureel moeten landen in de begroting.

Uiteraard zijn er ook diverse minder ingrijpende ontwikkelingen die samen een significante invloed zullen hebben op ons begrotingssaldo. Ook deze worden in de voorliggende nota kort beschreven.

Tenslotte hebben we ook de taakstellingen tegen het licht gehouden. Daar waar er door externe ontwikkelingen redenen zijn om de taakstelling bij te stellen, doen wij voorstellen. Wanneer u daarmee instemt, dan zal dit zo worden verwerkt in de begroting 2023.

Wanneer we de uitkomsten van deze nota op een rij zetten, dan komen we uit om het onderstaande perspectief, dat de basis zal vormen voor de opstelling van de begroting 2023, met daarbij de voorstellen en lijnen die zijn geschetst in deze nota.

Verloop meerjarig perspectief					
Bedragen x €1.000,-	2023	2024	2025	2026	
Huidig perspectief	5	520	940	nnb	
Effecten 1e bestuursrapportage 2022	-2.395	-2.469	-2.470	-2.545	
Effect Meicirculaire	4.207	5.576	6.102	215	
Basis op orde (noodzakelijk)	-625	-1.250	-1.875	-2.550	
Opgaven*	PM	PM	PM	PM	
Bijstelling Taakstellingen	-120	-120	-120	-120	
Overige wensen/voorstellen	-1.616	-1.440	-1.440	-1.440	
Vrijval dotatie AR	1.000				
Bijgesteld perspectief	456	817	1.138	-6.439	
*Deze worden programmatisch opgepakt en gedekt uit de bestemmingsreserve 'Opgaven 2022-2026'					

Benchmark

Medio 2021 is opdracht verstrekt voor de uitvoering van een benchmark op het primaire proces en de overhead. Aanleiding vormde onze aanvankelijke verwachting dat de begroting 2022 niet sluitend aan uw raad kon worden aangeboden en het daarom wenselijk was om bezuinigingsopties te verkennen. Dit vanuit het adagium "meten is weten", maar wel in het volle besef dat een benchmark inzicht geeft in relatieve kosten en formatie, maar zich niet leent voor een finaal oordeel. De uitkomsten zijn daarom een handreiking voor een objectieve discussie, bieden een basis voor normering, sturing en inrichting van primaire proces en overhead en bieden focus op te verrichten vervolgonderzoek. In deze nota nemen wij u mee in de uitkomsten op hoofdlijnen, zonder daar nu reeds consequenties aan te verbinden.

Risico's

Naast boven beschreven lijn spelen er verschillende ontwikkelingen die een negatief effect kunnen of zullen hebben op onze financiële positie. Wij willen in ieder geval benoemen: de herverdeel-effecten van de algemene uitkering, de grote kostprijsstijgingen en de diverse crisissituaties.

De onlangs gepresenteerde effecten van de voorgenomen herijking van het gemeentefonds zijn voor ons desastreus en wijzen op een structurele verlaging van de algemene uitkering

voor onze gemeente van ca. € 5 miljoen. In het perspectief van deze nota is alleen het ingroeipad per inwoner van € 5 in 2023, € 12,50 in 2024 en € 22,50 in 2025 e.v. opgenomen. Dit conform de uitkomsten van de meicirculaire. Evaluatie in 2025 zal moeten uitwijzen of het model vanaf 2026 in zijn volledige omvang wordt doorgevoerd, of dat het model op onderdelen wordt aangepast. Volledige invoering van het verdeelmodel zal een aanvullend tekort betekenen van € 3 tot € 4 miljoen.

De afgelopen periode zien wij enorme kostprijsstijgingen op veel terreinen. Daar staat ook een fors hoger accres tegenover in de Algemene Uitkering. Het loon en prijs deel van het accres reserveren wij op de stelposten. De toekomst zal echter moeten uitwijzen of de compensatie voldoende is om de prijs en looneffecten te dekken.

Voor wat betreft de Coronacrisis hebben we de ontvangen rijksmiddelen gedoteerd aan de bestemmingsreserve 'Corona'. Bij de eerste bestuursrapportage hebben we een deel laten vrijvallen ten gunste van het resultaat. Op het terrein van vluchtelingen en evacuees hebben we een grote huisvestingsopgave. Dit brengt veel kosten met zich mee. Vooralsnog gaan we er vanuit dat we hiervoor worden gecompenseerd door COA en/of Rijk.

Een uitgebreide risicoanalyse zal ook weer worden opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicomanagement' in de begroting.

Algemene Reserve

U heeft in de jaarstukken kunnen lezen dat onze weerstandsratio is gegroeid tot een acceptabel niveau van 1,7. In dat opzicht lijkt onze reservepositie voldoende om de huidige risico's op te vangen. Wij zien echter wel dat onze solvabiliteit nog steeds op de ondergrens zit. Het blijft dus zaak om onze reservepositie goed in de gaten te houden. Zeker als we daarbij ook de hoge inflatie en daarmee het mogelijke effect op onze budgetten en kredieten en dus ons resultaat in ogenschouw nemen.

Gezien de gestegen weerstandsratio denken wij echter wel dat het verantwoord is om bij de begroting 2023 de geraamde dotaties aan de AR van € 3 miljoen per jaar vanaf 2024 om te zetten naar een dotatie aan de bestemmingsreserve 'Opgaven 2022-2026'. Wanneer er meer duidelijkheid ontstaat over de effecten van de Algemene Uitkering in 2026, dan zullen we deze post bij de afwegingen betrekken.

Conclusie

Zoals u ziet geeft deze kadernota geen structureel sluitend meerjarenperspectief. Dit heeft alles te maken met de onzekerheden rondom het gemeentefonds na 2025. Op dit moment is een terugval in de rijksvergoeding van ca. € 6 miljoen niet met maatregelen op te vangen. Dat lijkt ons gezien de heersende onzekerheid ook niet verstandig. Daarmee is deze kadernota geen blauwdruk van de komende begroting, maar geeft het wel duidelijk richting en kaders voor de opstelling ervan.

Bijlage:

Kadernota Begroting 2023

Uithuizen, 5 juli 2022

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding